

ครอบคลุมครบทุกเนื้อหาและแนวข้อสอบมากกว่า **400 ข้อ**
สำหรับการสอบเข้ารับราชการตำแหน่งครูผู้ช่วย

คู่มือ เตรียมสอบ

อ่านง่าย กระชับ
ตรงประเด็น
เน้นแนวข้อสอบ

ครูผู้ช่วย และกฎหมาย เพื่อการสอบ ก.พ.

เนื้อหาสาระที่จำเป็นในการสอบ

- วิชาการศึกษา
- ความรู้และลักษณะการเป็นข้าราชการที่ดี
- กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานครูที่บังคับใช้ในปัจจุบัน
- แนวทางปฏิรูปการศึกษา

โสภณัฐ รัตนโสภา

I ♥ CU

เสาหลักแห่งปัญญา ตัวย่อแห่งความรู้

สำนักพิมพ์ I Love CU

คู่มือเตรียมสอบ ครูผู้ช่วย และกฎหมายเพื่อการสอบ ก.พ.

ราคา 295 บาท

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

โสภณัฐ รัตนโสภณ.

คู่มือเตรียมสอบ ครูผู้ช่วย และกฎหมายเพื่อการสอบ ก.พ.--กรุงเทพฯ : I Love CU Publishing, 2564.
280 หน้า.

1. ครู--การคัดเลือกและสรรหา. 2. ครู--ข้อสอบและเฉลย. I. ชื่อเรื่อง.

371.1076

ISBN 978-616-578-100-8

ที่ปรึกษากฎหมาย
บรรณาธิการบริหาร
บรรณาธิการต้นฉบับ
บรรณาธิการ
กองบรรณาธิการ

พิสูจน์อักษร
ออกแบบปก
ศิลปกรรม

วิสุทธิ ตรังคสมบัติ, น.บ., นศ.ม.

ชรอใจ ศันทรศิริ

โสภณัฐ รัตนโสภณ

อรอมล ชัยปรางเมทย์

ภักจิรา ยศวิไล สิริพันธุ์ ศรีอรุณศักดิ์

มธุรส เหมือนพลอย อังสนา ปรีक्षा

สยามพร ภูมิคอนสาร

Evolution Art

Evolution Art

© ได้รับการอนุญาตจัดพิมพ์จากเจ้าของลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับเพิ่มเติม) พ.ศ. 2558
ห้ามลอกเลียนส่วนใดส่วนหนึ่งของหนังสือเล่มนี้ มิเช่นนั้นจะถือว่าละเมิดลิขสิทธิ์และมีความผิดทางอาญา

จัดพิมพ์โดย

สำนักพิมพ์ I Love CU

ในเครือบริษัท เพชรประกาย จำกัด

เลขที่ 81 อาคารเพชรประกาย ถนนเสรีไทย แขวงมีนบุรี เขตมีนบุรี กรุงเทพฯ 10510

โทรศัพท์ 0 2540 5535 # 114 โทรสาร 0 2540 5568

Homepage : <http://www.phetpraguy.com> E-mail : feelgoodbook@hotmail.com

พิมพ์ที่

บริษัท รุ่งแสงการพิมพ์ จำกัด

เลขที่ 372-378 ซอยเจริญนคร 46 ถนนเจริญนคร แขวงบางลำภูล่าง เขตคลองสาน กรุงเทพฯ 10600

จัดจำหน่ายโดย

ซีเ็ดยูเคชั่น จำกัด (มหาชน)

SE-EDUCATION PUBLIC COMPANY LIMITED

เลขที่ 1858/87-90 ถนนเทพรัตน แขวงบางนาใต้ เขตบางนา กรุงเทพฯ 10260

โทรศัพท์ 0 2826 8000 โทรสาร 0 2826 8356-9

Homepage : <http://www.se-ed.com>

หากท่านผู้อ่านพบว่าหนังสือของสำนักพิมพ์เล่มใดที่ไม่ได้มาตรฐาน หน้าสลับ หน้าขาดหาย หรือข้อความบางส่วนในหน้าขาดหายไป ทางสำนักพิมพ์ยินดีเปลี่ยนหนังสือเล่มใหม่ให้แก่ท่าน เพื่อเป็นการชดเชยในความผิดพลาด สามารถติดต่อขอเปลี่ยนหนังสือ โดยส่งหนังสือเล่มที่มีปัญหากลับมาตามที่อยู่สำนักพิมพ์

คำนำสำนักพิมพ์

การทำงานราชการ เป็นความใฝ่ฝันของคนส่วนใหญ่ เนื่องด้วยงานราชการมีสวัสดิการที่ดี มีความมั่นคงและก้าวหน้าในอาชีพ อีกทั้งยังเป็นงานที่ได้รับการยอมรับนับถือจากคนทั่วไป

“ครู” นับเป็นอีกหนึ่งอาชีพที่มีความสำคัญ ด้วยลักษณะงานที่ต้องรับผิดชอบสูง เป็นต้นแบบ และใกล้ชิดกับเยาวชน การจะรับคนเข้าทำงานจึงต้องมีการคัดเลือก คัดกรอง ทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ จริยธรรม และความเป็นผู้มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ

เห็นได้จากทุกปีที่เปิดสอบตำแหน่ง “ครูผู้ช่วย” จำนวนผู้สมัครเข้าสอบคัดเลือกมีจำนวนมาก แต่ผ่านเกณฑ์เพื่อเตรียมการบรรจุมีจำนวนน้อยมาก ๆ ดังนั้น การเตรียมความรู้เพื่อเข้าสอบคัดเลือก จึงนับเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่ผู้เข้าสอบทุกคนจะต้องใส่ใจ

“คู่มือเตรียมสอบ ครูผู้ช่วย และกฎหมายเพื่อการสอบ ก.พ.” เล่มนี้ คัดสรรเนื้อหาที่จำเป็นในการสอบทั้งส่วนของวิชาการศึกษา ความรู้และลักษณะการเป็นข้าราชการที่ดี กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานครู แนวทางปฏิรูปการศึกษา ซึ่งผู้เขียนได้ย่อให้กระชับ อ่านง่าย เข้าใจตรงประเด็น พร้อมจำลองข้อสอบที่ครอบคลุมเนื้อหา เหมาะแก่การอ่านทวนและทดลองทำในเวลาอันสั้น ในช่วงโค้งสุดท้าย

ด้วยความสามารถของผู้เขียนซึ่งเข้าสอบเป็นปีแรก และเป็น 1 ใน 6.86% ของผู้สอบได้ และคุณวุฒิต่างจากสถาบันที่ได้รับการยอมรับ ยิ่งทำให้คุณผู้อ่านทุกท่านเชื่อมั่นในหนังสือเล่มนี้ได้ ทบทวน ผีฝนให้เชี่ยวชาญนะคะ ตำแหน่งงานที่หวังไม่ไกลเกินเอื้อมแน่นอนค่ะ

ปรารภนาดี
บรรณาธิการ

คำนำ

หนังสือ **คู่มือเตรียมสอบ ครูผู้ช่วย และกฎหมายเพื่อการสอบ ก.พ.** เล่มนี้ เป็นการรวบรวมเนื้อหาที่จะใช้สอบครูผู้ช่วยซึ่งประกอบไปด้วย 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิชาการศึกษา ประกอบด้วย ความหมายของการศึกษา หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร ศาสตร์การสอน การจัดการชั้นเรียนเชิงบวก จิตวิทยาการศึกษา การวัดและประเมินผลทางการศึกษา การวิจัยและสถิติทางการศึกษา นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา และแนวข้อสอบวิชาการศึกษา ผู้เขียนได้สรุปเนื้อหาจากตำรา เอกสารประกอบการสอนที่เรียนในมหาวิทยาลัย เว็บไซต์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

จุดประสงค์ของการเขียนหนังสือเล่มนี้ ไม่ได้เพียงแค่ต้องการสรุปความรู้เพื่อใช้สอบวิชาการศึกษาเพียงเท่านั้น แต่ยังอยากให้ผู้อ่านได้ทบทวนความรู้ศาสตร์ทางการศึกษาที่เรียนในคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน พัฒนาผู้เรียน ให้สมกับที่ได้เป็นครูของนักเรียนต่อไป

ตอนที่ 2 ความรู้และลักษณะการเป็นข้าราชการที่ดี ตอนที่ 3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานครูที่บังคับใช้ในปัจจุบัน ตอนที่ 4 แนวทางปฏิรูปการศึกษาที่บังคับใช้ในปัจจุบัน และแนวข้อสอบ ผู้เขียนได้สรุปเนื้อหาจากกฎหมายหลายฉบับครอบคลุมเนื้อหาที่จะสอบ ผู้อ่านสามารถอ่านเพื่อไปสอบ ก.พ. ในส่วนเนื้อหาความรู้และลักษณะการเป็นข้าราชการที่ดีได้ และสอบบรรจุครูในส่วนเนื้อหาของกฎหมายครูได้

ผู้เขียนหวังว่าหนังสือเล่มนี้คงเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่ศึกษาเพื่อสอบ ก.พ. หรือสอบบรรจุครูผู้ช่วย หรือผู้ที่ต้องการทบทวนความรู้กฎหมายสำหรับสอบข้าราชการเพื่อจะได้ปฏิบัติตัวได้ถูกต้องตามกฎหมาย หรือผู้ที่ต้องการทบทวนความรู้ศาสตร์ทางการศึกษาเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ถ้ามีข้อบกพร่องประการใด ผู้เขียนขอรับไว้แต่เพียงผู้เดียว และน้อมรับความคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่างๆ โดยส่งข้อความมาที่เพจ Facebook : Be a teacher. เพื่อนำมาแก้ไขหนังสือให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นไป

โลกนิว รัตนโสกา

สารบัญ

	หน้า
ตอนที่ 1 วิชาการศึกษา	7
1. ความหมายของการศึกษา	8
2. หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร	11
3. วิธีการสอน เทคนิคการสอน ในศตวรรษที่ 21	32
4. การจัดการชั้นเรียนเชิงบวก	46
5. จิตวิทยาการศึกษา	50
6. การวัดและประเมินผลการศึกษา	76
7. การวิจัยและสถิติทางการศึกษา	94
8. นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	104
 ตอนที่ 2 ความรู้และลักษณะการเป็นข้าราชการที่ดี	 117
1. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติม	119
2. พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม	126
3. พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 และที่แก้ไขเพิ่มเติม	131
4. ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 ในส่วนของความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ	141
5. พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539	145
6. พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562	147

ตอนที่ 3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานครูที่บังคับใช้ ในปัจจุบัน	151
1. รัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน	152
2. กฎหมายว่าด้วยการศึกษาระดับมัธยมศึกษา	154
3. กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ	156
4. กฎหมายว่าด้วยข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา	164
5. กฎหมายว่าด้วยสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา	177
6. กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ	184
7. กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก	192
8. กฎหมายว่าด้วยการศึกษาปฐมวัย	203
ตอนที่ 4 แนวทางปฏิรูปการศึกษา ที่บังคับใช้ในปัจจุบัน	207
1. มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561	208
2. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	210
3. นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ	212
แนวข้อสอบ	214
เฉลย แนวข้อสอบ	273
บรรณานุกรม	278
ประวัติผู้เขียน	280

ตอนที่ 1

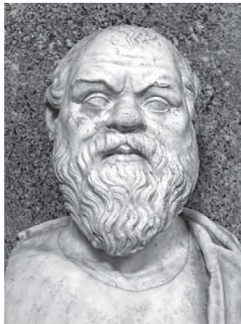
วิชาการศึกษา

เนื้อหาที่ศึกษา

1. ความหมายของการศึกษา
2. หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร
3. วิธีการสอน เทคนิคการสอน ในศตวรรษที่ 21
4. การจัดการชั้นเรียนเชิงบวก
5. จิตวิทยาการศึกษา
6. การวัดและประเมินผลการศึกษา
7. การวิจัยและสถิติทางการศึกษา
8. นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

ความหมายของการศึกษา

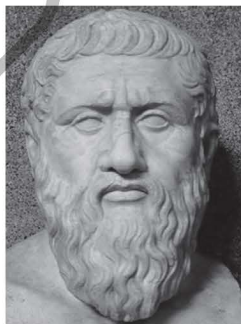
นักปรัชญาและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการศึกษาไว้หลากหลาย ดังนี้

ภาพ โซเครตีส (Socrates)

ที่มาภาพ : https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Socrates_Pio-Clementino_Inv314.jpg

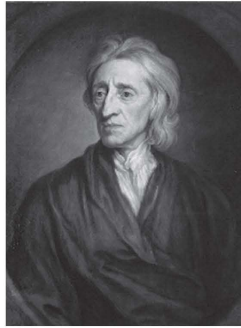
- **โซเครตีส (Socrates)** : นักปรัชญาชาวกรีกสมัยโบราณ ได้กล่าวถึงการศึกษาไว้ว่า
“การศึกษาที่แท้จริงมุ่งสร้างคนที่ดีลาดและดี ความรู้ที่แท้จริงมีอยู่แล้วตามธรรมชาติและในตัวเราทุกคน เพียงแต่ต้องการกระบวนการที่จะนำออกสู่จิตสำนึก”

ภาพ พลาโต (Plato)

ที่มาภาพ : https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Bust_of_Plato,_Vatican_Museum,_Rome.jpg

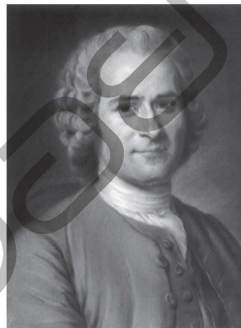
- **พลาโต (Plato)** : นักปรัชญาชาวกรีกสมัยโบราณ ได้กล่าวถึงการศึกษาไว้ว่า
“การศึกษา คือ การค้นพบหรือรื้อฟื้นรวบรวมความรู้ที่แท้จริงที่ติดมาจากจิตสำนึก โดยนำเอาความรู้ที่แท้จริงนั้นมาเสนอแก่ตนเองและผู้อื่น”

ภาพ John Locke

ที่มาภาพ : https://commons.wikimedia.org/wiki/File:John_Locke.jpg

- **จอห์น ลอค (John Locke)** : นักปรัชญาตะวันตกพัฒนาประชาธิปไตย ได้กล่าวถึงการศึกษาไว้ว่า
“ความรู้ต่างๆ มาจากการแสวงหาในภายหลังโดยผ่านประสาทสัมผัส เริ่มจากความคิดอย่าง
ง่ายๆ จนกลายเป็นความคิดซับซ้อน เปรียบเทียบ ไตร่ตรอง และสรุป”

ภาพ รูสโซ (Rousseau)

ที่มาภาพ : <https://en.wikipedia.org/wiki/File:Rousseau.jpg>

- **รูสโซ (Rousseau)** : นักปรัชญาตะวันตกพัฒนาประชาธิปไตย ได้กล่าวถึงการศึกษาไว้ว่า
“ความรู้ที่เกิดขึ้นมาจากการรับรู้และประสบการณ์ตรงจากธรรมชาติ ดีกว่าการแสวงหา
ความรู้ทางอ้อมจากหนังสือ”
- **จอร์จ ดี สเปนเดอร์ (George D. Spindler)** : นักมานุษยวิทยา ได้กล่าวถึงการศึกษาไว้ว่า
“การศึกษา คือ กระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมซึ่งประกอบด้วยความชำนาญด้านต่างๆ”
- **ธีโอดอร์ ดับเบิลยู ชูลทซ์ (Theodore W. Schultz)** : นักเศรษฐศาสตร์ ได้กล่าวถึงการศึกษาไว้ว่า
“การศึกษา คือ การลงทุนเพื่อให้เป็นผู้ผลิตและเพื่อให้เป็นผู้มีรายได้”

ภาพ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey)

ที่มาภาพ : https://commons.wikimedia.org/wiki/File:John_Dewey_cph.3a51565.jpg

- **จอห์น ดิวอี้ (John Dewey)** : นักปรัชญาและนักการศึกษา ได้กล่าวถึงการศึกษาไว้ 4 ประเด็น คือ
 - (1) การศึกษา คือ ชีวิต (Education is life)
 - (2) การศึกษา คือ ความเจริญงอกงาม (Education is growth)
 - (3) การศึกษา คือ การจัดประสบการณ์ใหม่ (Education is organizing for experience)
 - (4) การศึกษา คือ กระบวนการทางสังคม (Education is social process)

นอกจากนักปรัชญาและนักการศึกษาที่ได้ให้ความหมายของการศึกษาไว้แล้ว ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายของการศึกษาไว้ว่า

“การศึกษา หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต”

จากความหมายของการศึกษาตามที่นักปรัชญา นักการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายไว้แล้วนั้น สรุปได้ว่า การศึกษา คือ กระบวนการเรียนรู้โดยวิธีการต่างๆ เช่น การอ่านจากหนังสือ การใช้ประสาทสัมผัส การสร้างประสบการณ์ การถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น เพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามในด้านต่างๆ เช่น มีความรู้มากขึ้น ได้รับประสบการณ์มากขึ้น มีความชำนาญมากขึ้น สร้างรายได้มากขึ้น

หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร

เนื้อหาที่ศึกษา

1. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตร
2. ประเภทของหลักสูตร
3. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร
4. กระบวนการพัฒนาหลักสูตร
5. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
6. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)

1. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตร

1.1 ความหมายของหลักสูตร

หลักสูตร (Curriculum) Curriculum มาจากรากศัพท์ในภาษาละติน คำว่า currere หมายถึง เส้นทางที่ใช้วิ่ง

ความหมายของหลักสูตรที่นิยมใช้ สามารถให้ความหมายตามมุมมองต่างๆ หรือเรียกสั้นๆ ว่า SOPEA ได้ ดังนี้

- S = subjects** : หลักสูตร คือ กลุ่มรายวิชาที่จัดไว้อย่างเป็นระบบ หรือลำดับวิชา บังคับสำหรับจบการศึกษา (Good, 1973)
- O = objectives** : หลักสูตร คือ ความคาดหวังหรือความตั้งใจ เป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ที่นักเรียนควรบรรลุ โดยผ่านการเรียนการสอน (Jonhson, 1970-1971)
- P = plans** : หลักสูตร คือ แผนการเรียนรู้ที่ประกอบด้วย จุดประสงค์หรือจุดมุ่งหมายเฉพาะ การเลือกและการจัดเนื้อหา วิธีการจัดการเรียนการสอน และการประเมินผล (Taba, 1962)
- E = experience** : หลักสูตร คือ ประสบการณ์ทุกอย่างที่ครูจัดให้นักเรียนโดยอยู่ภายใต้การดูแลของครู (Caswell and Campbell, 1935)
- A = activities** : หลักสูตร คือ กิจกรรมการเรียนการสอนต่างๆ ที่โรงเรียนเตรียมการไว้ และจัดให้นักเรียน (Trump and Miller, 1968)

โดยสรุปแล้ว หลักสูตร (Curriculum) หมายถึง แนวทางที่ออกแบบไว้อย่างเป็นระบบทั้งสาระวิชา จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมนอกเหนือจากการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล เพื่อพัฒนาผู้เรียนไปตามแนวทางที่ออกแบบไว้

1.2 ความสำคัญของหลักสูตร

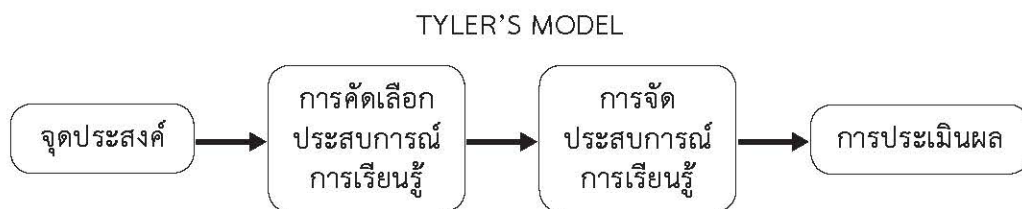
หลักสูตรมีความสำคัญเพราะเป็นแนวทางหรือเกณฑ์มาตรฐานทางการศึกษา เป็นเครื่องมือแปลงจุดมุ่งหมายและนโยบายของชาติสู่การปฏิบัติ เป็นสิ่งที่กำหนดทิศทางในการเรียนการสอนในแต่ละระดับให้สอดคล้องกับจุดประสงค์และนโยบายของชาติ นอกจากนี้ยังเป็นสิ่งที่ชี้ถึงความเจริญของประเทศ ว่าแต่ละประเทศมีนโยบายอย่างไร ต้องการสร้างชาติในรูปแบบใด

1.3 แนวคิดการพัฒนาหลักสูตร

แนวคิดในการพัฒนาหลักสูตร มี 3 แนวคิดดังนี้

แนวคิดหลักสูตร แบบเน้นวิชา	แนวคิดหลักสูตรแบบเน้น ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	แนวคิดหลักสูตร แบบแก้ปัญหา
■ มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีพฤติกรรมนิยม วิธีการทางวิทยาศาสตร์ ■ เชื่อว่าความรู้และทักษะเกิดจากการได้รับการสอนที่เป็นไปตามลำดับ จึงจัดเนื้อหาของหลักสูตรเรียงตามลำดับก่อนหลัง ■ การคัดเลือกเนื้อหา เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร	■ มีพื้นฐานจากทฤษฎี 3 ทฤษฎี ได้แก่ ➢ ทฤษฎี มานุษยนิยม ➢ ทฤษฎี Experiential Education ของ John Dewey ➢ ทฤษฎี Constructivism ■ เชื่อใน learning by doing และการสร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านการปฏิสัมพันธ์ ■ ความต้องการ ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียน และจัดการเรียนรู้แบบผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และมีประสบการณ์ตรง เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร	■ มีที่มาจากแนวคิดทางสังคมและการเมืองของ Paulo Freire ■ เชื่อว่าการศึกษาเป็นกระบวนการปลูกฝังค่านิยมเกี่ยวกับเรื่องของสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง ■ การให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาสังคม เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร

1.4 องค์ประกอบของหลักสูตร

Taba H.,1962 : หลักสูตรประกอบด้วย จุดหมายและจุดประสงค์เฉพาะ การคัดเลือก และการจัดเนื้อหา แบบแผนการจัดการเรียนการสอน การประเมินผล

โดยสรุปแล้วหลักสูตรประกอบด้วย

- 1) การกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตร ผู้ทำหลักสูตรต้องพิจารณาว่าต้องการสร้างหลักสูตรเพื่ออะไร เพื่อพัฒนาสิ่งใด เพื่อพัฒนาใคร
- 2) การคัดเลือกและลำดับเนื้อหาสาระ ประสบการณ์การเรียนรู้ ผู้ทำหลักสูตรดำเนินการคัดเลือกเนื้อหาสาระ ประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตรที่ตั้งไว้
- 3) การจัดการเรียนการสอน จัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยจัดการเรียนการสอน ประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหาสาระ ประสบการณ์ที่ได้วางแผนไว้
- 4) การประเมินผลหลักสูตร เมื่อดำเนินการที่ตั้งจุดประสงค์ไว้แล้ว จึงต้องประเมินผลหลักสูตรว่าหลักสูตรที่ทำบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ สะท้อนผลที่เกิดขึ้นในระหว่างการใช้หลักสูตร และนำผลย้อนกลับมาพัฒนาหลักสูตรให้ดีขึ้น

2. ประเภทของหลักสูตร

เมื่อจำแนกหลักสูตรตามจุดเน้น จำแนกเป็น 6 ประเภท ได้แก่ หลักสูตรที่เน้นวิชา/เนื้อหา หลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรที่เน้นกระบวนการ หลักสูตรที่เน้นเกณฑ์ความสามารถ หลักสูตรที่เน้นกิจกรรมและปัญหาสังคม และหลักสูตรแบบผสมผสาน

2.1 หลักสูตรที่เน้นสาขาวิชาหรือเนื้อหาวิชา : หลักสูตรเก่าแก่ใช้มาตั้งแต่ดั้งเดิม กลับมานิยมอีกครั้งเมื่อมีการแข่งขันทางวิทยาศาสตร์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับสหภาพโซเวียต มี 3 ประเภท ได้แก่

2.1.1 **หลักสูตรรายวิชา** : ให้ความสำคัญกับเนื้อหามากกว่าผู้เรียน ลำดับเนื้อหาเป็นระเบียบ ขั้นตอน

2.1.2 **หลักสูตรสัมพันธ์วิชา** : เนื้อหาวิชาที่สอดคล้องกันมาจัดสอนด้วยกัน เช่น ศิลปะกับประวัติศาสตร์

2.1.3 **หลักสูตรหมวดวิชาหรือหลักสูตรกว้าง** : เนื้อหาใกล้เคียงกันมาจัดหมวดกัน เช่น วิชาฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา รวมอยู่ในหมวดวิทยาศาสตร์

2.2 **หลักสูตรที่เน้นกิจกรรมและปัญหาของสังคม** : ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น หลักสูตรแกน เป็นหลักสูตรที่นำวิชาต่างๆ มาผสมผสานกันเพื่อใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

2.3 **หลักสูตรที่เน้นความต้องการและความสนใจของผู้เรียนหรือเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ** : ผู้เรียนได้พัฒนาตามความสนใจและความสามารถ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น เช่น หลักสูตรกิจกรรม

2.4 **หลักสูตรที่เน้นทักษะกระบวนการ** : เน้นสร้างทักษะกระบวนการ เช่น ทักษะการเตะฟุตบอล ทักษะการพูด

2.5 **หลักสูตรที่เน้นเกณฑ์ความสามารถ** : ไม่ได้มุ่งเน้นความรู้เนื้อหา แต่เน้นทักษะ ความสามารถ เจตคติ ค่านิยม เช่น หลักสูตรฝึกหัดครู

2.6 **หลักสูตรที่เน้นการผสมผสานทั้งด้านกระบวนการและความรู้** : เช่น หลักสูตรบูรณาการ

3. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร

พื้นฐานสำคัญที่นำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย พื้นฐานด้านปรัชญาการศึกษา พื้นฐานด้านจิตวิทยา พื้นฐานด้านเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ และพื้นฐานด้านสังคม

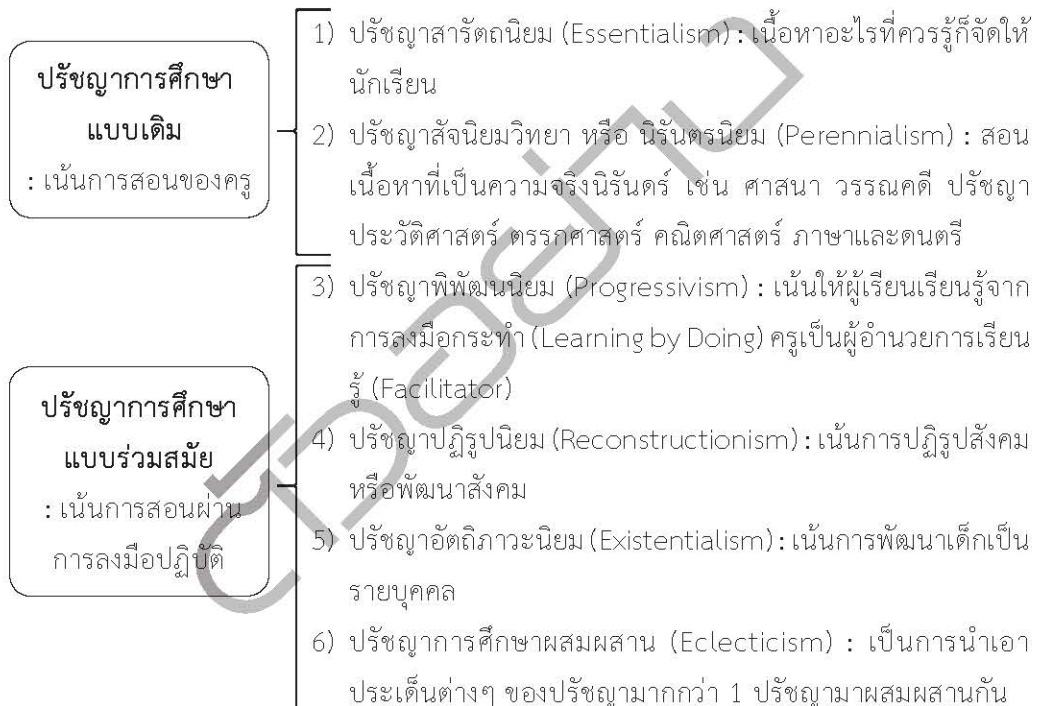
3.1 พื้นฐานด้านปรัชญาการศึกษา

ปรัชญาการศึกษา หมายถึง แนวคิดพื้นฐาน ความเชื่อที่เกี่ยวกับการศึกษา

➤ ปรัชญาพื้นฐาน

- 1) ปรัชญาจิตนิยม (Idealism) : เน้นการพัฒนาจิตใจและสติปัญญา
- 2) ปรัชญาวัตถุนิยม (Realism) : เน้นการให้ความรู้และความจริงในธรรมชาติ
- 3) ปรัชญาประสบการณ์นิยม (Pragmatism / Experimentalism) : เน้นการพัฒนาผู้เรียนและการลงมือแก้ปัญหา
- 4) ปรัชญาอัตถิภาวนิยม (Existentialism) : เน้นการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล

➤ ปรัชญาการศึกษา

3.2 พื้นฐานด้านจิตวิทยา

ทำให้ทราบพัฒนาการการเรียนรู้ ว่าเด็กจะเรียนแบบไหนในช่วงไหน จะสอนอย่างไร วิธีที่เด็กเรียนรู้จะมีวิธีใดบ้าง

- 1) พัฒนาการทางสติปัญญา ของ Piaget มี 4 ขั้น
 1. sensorimotor เรียนเน้นการใช้ประสาทสัมผัส
 2. preoperational เรียนเน้นการใช้ภาษา
 3. concrete operation เรียนเน้นตรรกะ คณิตศาสตร์

4. formal operation สามารถเรียนรู้นามธรรมได้

ต้องจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก

2) ทฤษฎีของ Vygotsky เน้นปฏิสัมพันธ์กับสังคม

3) ทฤษฎีของ Dale เน้นการลงมือปฏิบัติจึงเกิดการเรียนรู้

คำศัพท์ที่ควรรู้เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้จิตวิทยากับการพัฒนาหลักสูตร

- BBL (brain-based learning) – เน้นปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เด็กจะเรียนรู้เมื่อสมองผ่อนคลาย เช่น นั่งสมาธิ
 - Multiple intelligence – อัจฉริยภาพเป็นของบุคคล บุคคลมีอัจฉริยภาพแตกต่างกัน
 - Learning styles – สไตล์การเรียนรู้ ต้องคำนึงว่าผู้เรียนมีลักษณะการเรียนรู้แตกต่างกัน
- **การจัดหลักสูตรต้องจัดให้มีความยืดหยุ่นเพราะพัฒนาการเด็กแตกต่างกันไป ปัจจุบัน**

พัฒนาการของเด็กแตกต่างกับสมัยก่อน

3.3 พื้นฐานด้านเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์

ปัจจุบันเป็นคลื่นลูกที่ 4 เป็นยุคหลังข้อมูลข่าวสาร เด็กในยุคนี้ก็เป็นเด็ก gen z ต้องออกแบบหลักสูตร จัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยี ฝึกให้ค้นคว้าเป็น ส่งผลต่อวิธีการเรียนรู้ วัฒนธรรมการเรียนรู้ และบริบทการเรียนรู้

3.4 พื้นฐานด้านสังคม

ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม คือ ไม่ใช่แค่สร้างคนให้วัฒนธรรมไทย แต่ต้องสร้างให้เป็นพลเมืองของโลก เชื่อมโลกด้วยภาษาและวัฒนธรรม สร้างจิตสำนึกให้เป็นคนในสังคมโลก คือ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เห็นอกเห็นใจผู้อื่น สอนให้รู้เท่าทันการเงิน เพราะปัจจุบันเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังต้องสอนเพื่อเตรียมคนให้อยู่ท่ามกลางความขัดแย้งของประชาธิปไตย

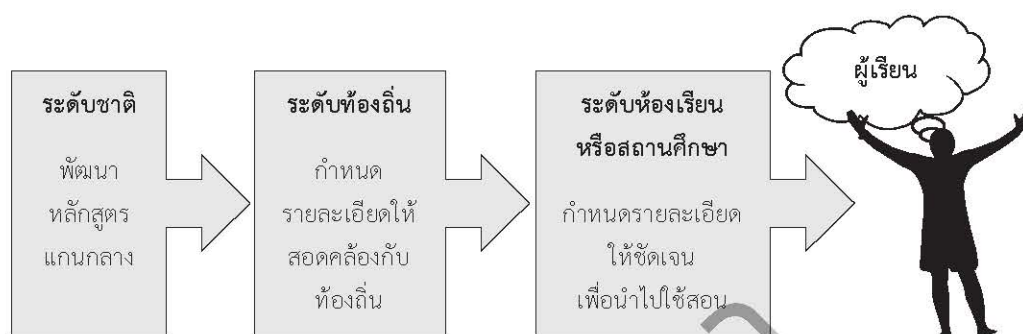
4. กระบวนการพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum development) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงหลักสูตรเดิมให้ได้ดียิ่งขึ้น (Taba, 1962) (การปรับปรุงหลักสูตร คือเปลี่ยนแปลงเฉพาะบางส่วน ไม่เปลี่ยนแปลงแนวคิดของหลักสูตร แต่การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร คือเปลี่ยนรูปของหลักสูตรทั้งหมด เปลี่ยนแนวคิดของหลักสูตรด้วย)

การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การจัดทำหลักสูตรเดิมที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น หรือเป็นการจัดทำหลักสูตรใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิมอยู่ก่อน (Saylor & Alexander, 1974)

โดยสรุป การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การเปลี่ยนแปลงบางส่วนของหลักสูตรเดิมให้ดีขึ้น โดยยังยึดแนวคิดของหลักสูตรเดิมไว้อยู่

การพัฒนาหลักสูตรประกอบไปด้วยกระบวนการพัฒนาใน 3 ระดับดังนี้

การพัฒนาหลักสูตร มีวิธีการพัฒนาหลักสูตรหลากหลายรูปแบบ ดังนี้

4.1 Tyler's Model เป็นรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่เริ่มจากกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร แล้วจึงคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ จัดลำดับการเรียนรู้ แล้วประเมินผลหลักสูตรเป็นขั้นตอนสุดท้าย

4.2 Taba's Model เป็นรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่เริ่มจากสำรวจปัญหาความต้องการและความจำเป็นต่างๆ ของสังคม แล้วกำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษา คัดเลือกเนื้อหาวิชาที่จะนำมาสอน จัดลำดับเนื้อหาสาระ คัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ จัดลำดับประสบการณ์การเรียนรู้ แล้วจึงกำหนดวิธีการประเมินผลและแนวทางปฏิบัติเป็นขั้นตอนสุดท้าย

4.3 Saylor and Alexander Model เป็นรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่เริ่มจากกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ แล้วให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการปรับปรุงเป้าหมายและวัตถุประสงค์ แล้วจึงคัดเลือกและออกแบบหลักสูตร แล้วให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการปรับปรุงการคัดเลือกและออกแบบหลักสูตร จากนั้นพัฒนาแผนงานในการนำหลักสูตรไปใช้ แล้วให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการปรับปรุงแผนงานในการนำหลักสูตรไปใช้ จากนั้นจึงคัดเลือกกระบวนการในการประเมินผล แล้วให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการปรับปรุงการประเมินผลหลักสูตร จะพบว่ารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรนี้จะมีการให้ข้อมูลย้อนกลับทุกขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตร เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนาขั้นตอนอื่นๆ

4.4 System approach Model เป็นรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่เริ่มจากกำหนดเป้าหมาย จุดมุ่งหมายของหลักสูตร แล้วจึงกำหนดโครงสร้างเนื้อหาสาระ หลักสูตร จากนั้นจัดลำดับการเรียนรู้ กำหนดหน่วยการเรียนรู้ แล้วจึงนำหลักสูตรไปทดลองสอน และนำผลการทดลองสอนมาปรับปรุงหลักสูตรต่อไป

โดยสรุปแล้ว ขั้นตอนหลักในการพัฒนาหลักสูตรจึงประกอบไปด้วยขั้นตอนดังนี้

- 1) **กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร** โดยพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงของสังคม ความต้องการของสังคม พัฒนาการของผู้เรียน
- 2) **จัดเนื้อหาของหลักสูตร** โดยจัดเนื้อหาให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
- 3) **นำหลักสูตรไปใช้** โดยนำหลักสูตรไปใช้ในระดับโรงเรียน ห้องเรียน ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและเนื้อหาที่ได้จัดลำดับไว้
- 4) **ประเมินผลหลักสูตร** เมื่อนำหลักสูตรไปใช้แล้วจึงประเมินผลหลักสูตร โดยประเมินจากจุดประสงค์ของหลักสูตรว่าบรรลุจุดประสงค์หรือไม่
- 5) **ปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตร** โดยการนำผลการประเมินหลักสูตรที่ได้มาปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้ดีขึ้น

5. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

5.1 วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

5.2 หลักการ

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดมุ่งหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสดำเนินการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ

3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

5.3 จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ โดยมีจุดหมายดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย และปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้อันเป็นสากลหรือมีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุนทรีย์ และรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

5.4 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลาง มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีสมรรถนะสำคัญ 5 สมรรถนะ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา
4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

5.5 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

มุ่งพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข สร้างให้เป็นพลเมืองไทยและพลโลก โดยมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

5.6 กลุ่มสาระการเรียนรู้

เพื่อให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการทางด้านสมองและพหุปัญญาอย่างสมดุล หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้กำหนดให้เรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

1. ภาษาไทย
2. คณิตศาสตร์
3. วิทยาศาสตร์
4. สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
5. สุขศึกษาและพลศึกษา
6. ศิลปะ
7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี
8. ภาษาต่างประเทศ

ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ จะกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้

5.7 มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐานการเรียนรู้ คือ เป้าหมายสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียน จะระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน

ความสำคัญของมาตรฐานการเรียนรู้ : เป็นกลไกสำคัญที่จะพัฒนาการศึกษา เพราะเป็นสิ่งที่สะท้อนว่าต้องการสอนอะไร สอนอย่างไร ให้ผู้เรียนเกิดสิ่งใด และจะประเมินผลอย่างไร เป็นเครื่องมือตรวจสอบการประกันคุณภาพทางการศึกษาทั้งภายในและภายนอก การทดสอบระดับ

เขตพื้นที่การศึกษาและการทดสอบระดับชาติ

5.8 ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด คือ การระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น โดยจะสะท้อนมาจากมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดต้องมีความเฉพาะเจาะจง เป็นรูปธรรม นำมาซึ่งการกำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน เป็นเกณฑ์ในการวัดและประเมินผล

ตัวชี้วัด มี 2 ประเภทคือ

1. ตัวชี้วัดชั้นปี คือ เป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละชั้นปีในระดับการศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษาปีที่ 1 – มัธยมศึกษาปีที่ 3)
 2. ตัวชี้วัดช่วงชั้น คือ เป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6)
- มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดจะเป็นตัวบอกว่า “ผู้เรียนควรรู้อะไรและทำอะไรได้”

ตัวอย่าง มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด

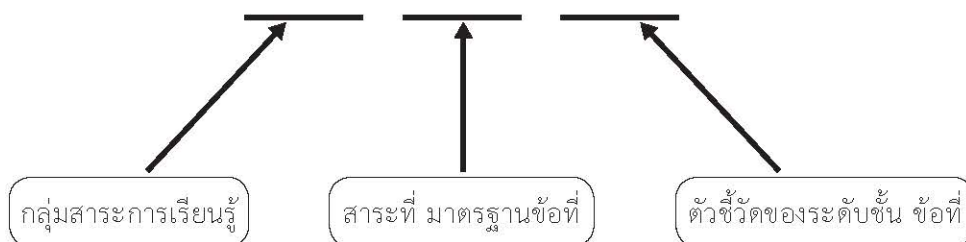
มาตรฐานการเรียนรู้: มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

ตัวชี้วัด

1. อ่านออกเสียงคำ คำคล้องจองและข้อความสั้นๆ
2. บอกความหมายของคำ และข้อความที่อ่าน
3. ตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน
4. เล่าเรื่องย่อจากเรื่องที่อ่าน
5. อ่านหนังสือตามความสนใจอย่างสม่ำเสมอและนำเสนอเรื่องที่อ่าน

การกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

ใช้รหัสในการสื่อสาร ดังนี้

ตัวอย่างตัวชี้วัดชั้นปี

ท 1.1 ม.1/1

- ท หมายถึง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
 1.1 หมายถึง สาระที่ 1 มาตรฐานข้อที่ 1
 ม.1/1 หมายถึง ตัวชี้วัดชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ข้อที่ 1

ตัวอย่างตัวชี้วัดช่วงชั้น

ว 2.1 ม.4-6/3

- ว หมายถึง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
 2.1 หมายถึง สาระที่ 2 มาตรฐานข้อที่ 1
 ม.4-6/3 หมายถึง ตัวชี้วัดชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ข้อที่ 3

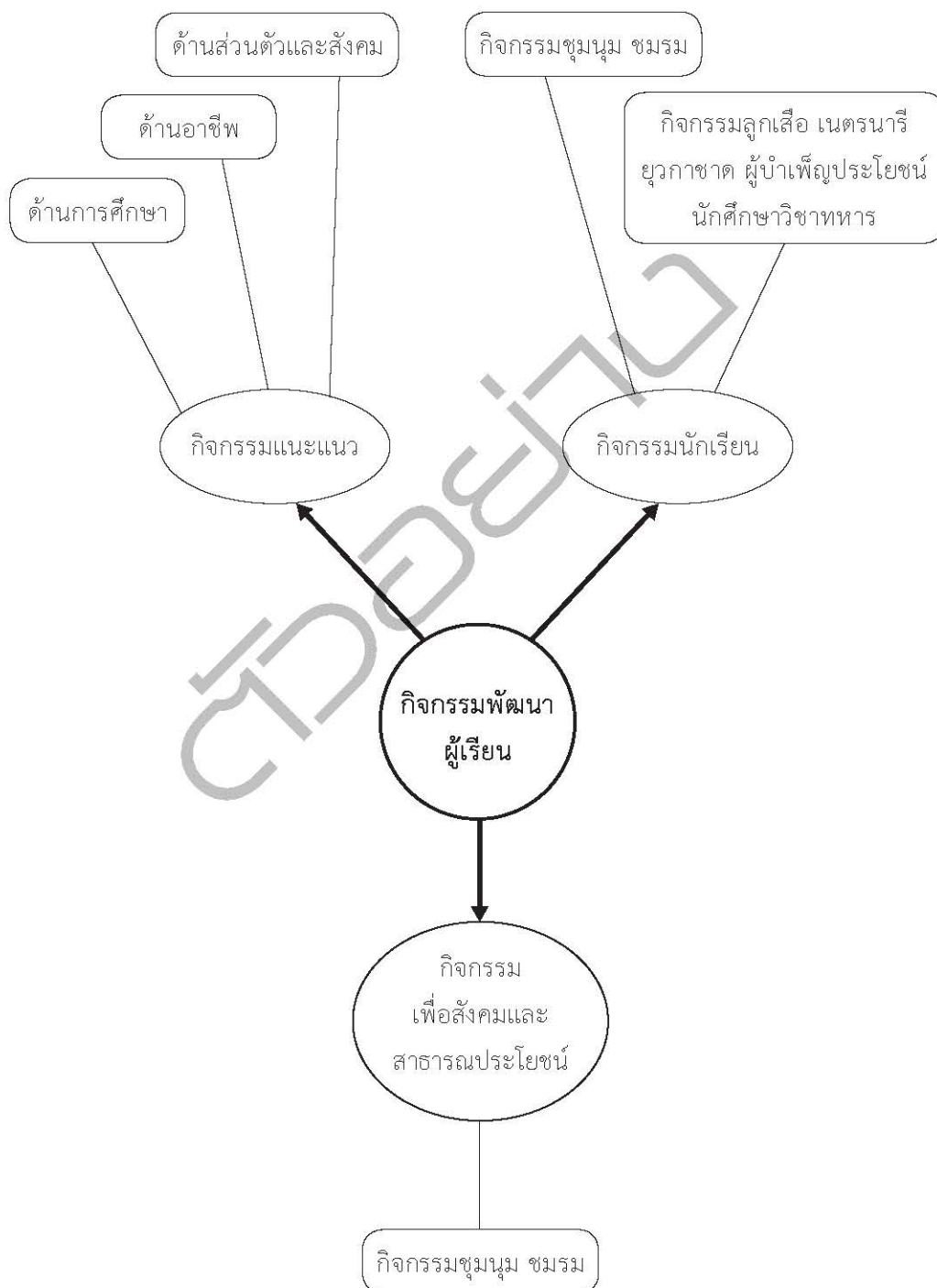
5.9 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

จุดมุ่งหมายของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คือ มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้าน เพื่อให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มี 3 ลักษณะ ได้แก่

1. กิจกรรมแนะแนว
2. กิจกรรมนักเรียน ประกอบด้วย
 - 1) กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร
 - 2) กิจกรรมชุมนุม ชมรม

3. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

แผนภาพแสดงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

5.10 ระดับการศึกษา

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดระดับการศึกษาเป็น 3 ระดับ ดังนี้

- 5.10.1 ระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6) : เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาทักษะพื้นฐาน
- 5.10.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3) : เป็นช่วงสุดท้าย ของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งพัฒนาตามความถนัดและความสนใจ สร้าง พื้นฐานในการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อ
- 5.10.3 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6) : เน้นการเพิ่มพูน ความรู้และทักษะเฉพาะด้าน นำความรู้ไปใช้ในการศึกษาต่อและการ ประกอบอาชีพ

5.11 การจัดเวลาเรียน

สถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถปรับได้ตามบริบท โดยมีเกณฑ์ ดังนี้

5.11.1 สำหรับประถมศึกษา (ชั้น ป.1 - ป.6)

- เรียนเป็นรายปี
- มีเวลาเรียนวันละไม่เกิน 5 ชั่วโมง
- ปรับเวลาเรียนพื้นฐานของแต่ละกลุ่มสาระฯ ได้ตามความเหมาะสมแต่ต้องมีเวลาเรียนตามโครงสร้างและเรียนครบตามมาตรฐานและตัวชี้วัด

5.11.2 สำหรับมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้น ม.1 - ม.3)

- เรียนเป็นรายภาค
- มีเวลาเรียนวันละไม่เกิน 6 ชั่วโมง
- คำนวณหน้าเป็นหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมง/ภาคเรียน
- โครงสร้างเวลาเป็นไปตามที่กำหนดและสอดคล้องกับเกณฑ์การจบหลักสูตร

5.11.3 สำหรับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้น ม.4 - ม.6)

- เรียนเป็นรายภาค
- มีเวลาเรียนวันละไม่เกิน 6 ชั่วโมง
- คำนวณหน้าเป็นหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมง/ภาคเรียน
- โครงสร้างเวลาเป็นไปตามที่กำหนดและสอดคล้องกับเกณฑ์การจบหลักสูตร

โครงสร้างรายวิชา

กลุ่มสาระการเรียนรู้ / กิจกรรม	เวลาเรียน									
	ระดับประถมศึกษา						ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น			ระดับ มัธยมศึกษา ตอนปลาย
	ป.๑	ป.๒	ป.๓	ป.๔	ป.๕	ป.๖	ม.๑	ม.๒	ม.๓	ม. ๔ - ๖
กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐	๑๖๐	๑๖๐	๑๖๐	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๒๔๐ (๖ นก.)
คณิตศาสตร์	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐	๑๖๐	๑๖๐	๑๖๐	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๒๔๐ (๖ นก.)
วิทยาศาสตร์	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๒๔๐ (๖ นก.)
สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๖๐ (๔ นก.)	๑๖๐ (๔ นก.)	๑๖๐ (๔ นก.)	๓๒๐ (๘ นก.)
- ประวัติศาสตร์	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐ (๑ นก.)	๔๐ (๑ นก.)	๔๐ (๑ นก.)	๘๐ (๒ นก.)
- ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม - หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการ ดำเนินชีวิตในสังคม - เศรษฐศาสตร์ - ภูมิศาสตร์	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๒๔๐ (๖ นก.)
สุขศึกษาและพลศึกษา	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐ (๒ นก.)	๘๐ (๒ นก.)	๘๐ (๒ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)
ศิลปะ	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐ (๒ นก.)	๘๐ (๒ นก.)	๘๐ (๒ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)
การงานอาชีพและ เทคโนโลยี	๔๐	๔๐	๔๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐ (๒ นก.)	๘๐ (๒ นก.)	๘๐ (๒ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)
ภาษาต่างประเทศ	๔๐	๔๐	๔๐	๘๐	๘๐	๘๐	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๒๔๐ (๖ นก.)
รวมเวลาเรียน (พื้นฐาน)	๘๔๐	๘๔๐	๘๔๐	๘๔๐	๘๔๐	๘๔๐	๘๘๐ (๒๒ นก.)	๘๘๐ (๒๒ นก.)	๘๘๐ (๒๒ นก.)	๑,๖๔๐ (๔๑ นก.)
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๓๖๐
รายวิชา / กิจกรรมที่ สถานศึกษาจัดเพิ่มเติม ตามความพร้อมและจุดเน้น	ปีละไม่น้อยกว่า ๔๐ ชั่วโมง						ปีละไม่น้อยกว่า ๒๐๐ ชั่วโมง			ไม่น้อยกว่า ๑,๖๐๐ ชั่วโมง
รวมเวลาเรียนทั้งหมด	ไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ ชั่วโมง / ปี						ไม่น้อยกว่า ๑,๒๐๐ ชั่วโมง / ปี			รวม ๓ ปี ไม่น้อยกว่า ๓,๖๐๐ ชั่วโมง

5.12 รายวิชาเพิ่มเติม

ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา จัดให้เรียนโดยพิจารณาความพร้อม จุดเน้นของสถานศึกษานั้นๆ

5.13 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

- ชั้น ป.1 – ม.3 กำหนดให้เรียนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ปีละ 120 ชั่วโมง
- ชั้น ม.4 – ม.6 กำหนดให้เรียนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ทั้ง 3 ปีรวมกัน 360 ชั่วโมง

5.14 กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

- ระดับประถมศึกษา (ป.1 – ป.6) รวม 6 ปี กำหนดให้มีชั่วโมงรวม 60 ชั่วโมง
- ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 – ม.3) รวม 3 ปี กำหนดให้มีชั่วโมงรวม 45 ชั่วโมง
- ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4 – ม.6) รวม 3 ปี กำหนดให้มีชั่วโมงรวม 60 ชั่วโมง

5.15 การจัดการเรียนรู้

5.15.1 หลักการจัดการเรียนรู้

ยึดหลักการที่ว่า “ผู้เรียนสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ พัฒนาผู้เรียนตามธรรมชาติและศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม”

5.15.2 กระบวนการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ต้องใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น กระบวนการสร้างความรู้ การเรียนรู้แบบบูรณาการ การปฏิบัติจริง เป็นต้น ผู้สอนจึงต้องเข้าใจกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อเลือกใช้ให้เหมาะสม

5.15.3 การออกแบบการจัดการเรียนรู้

ผู้สอนต้องเข้าใจมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ แล้วออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยเลือกใช้วิธีสอน เทคนิคการสอน สื่อ การวัดประเมินผล เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

5.15.4 บทบาทผู้เรียนและผู้สอน

บทบาทผู้เรียน : รับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง แสวงหาความรู้ ตั้งคำถาม คิด หาคำตอบ แนวทางแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนและครู พัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง นำความรู้ไปประยุกต์ใช้

บทบาทผู้สอน : วิเคราะห์ผู้เรียน กำหนดเป้าหมายทั้งด้านความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ ออกแบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและ